

บทบาทของพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุขมูลฐานตามการรายงาน
ของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ภาคใต้

นางวาสนา เลอวิทย์วรพงศ์

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาครุศาสตรมหาบัณฑิต

ภาคพยาบาลศึกษา

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2527

ISBN 974 - 563 - 616 - 9

010095

I 1735 112 X

ROLES OF PROFESSIONAL NURSES IN PRIMARY
HEALTH CARE AS REPORTED BY THE NURSES
WORKING IN COMMUNITY HOSPITALS,
THE SOUTHERN REGION

MRS. WASANA LERWITWORAPONG

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirement

for the Degree of Master of Education

Department of Nursing Education

Graduate School

Chulalongkorn University

1984

หัวข้อวิทยานิพนธ์

บทบาทของพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุขมูลฐานตามการรายงานของพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนภาคใต้

โดย

นางวาสนา เลอวิทย์วรวงศ์

ภาควิชา

พยาบาลศึกษา

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพรัตน์ ผลาพิบูลย์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต

สุประสิทธิ์ บุนนาค

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร.สุประสิทธิ์ บุนนาค.)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

Dr. Suk ประธานกรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์สมคิด รักษาสัตย์)

Dr. Chai กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์นพรัตน์ ผลาพิบูลย์)

Dr. Kong กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประคอง วรรณสุต)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสนองสมมติฐานการวิจัยที่ว่า "บทบาทพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุขมูลฐานตามการรายงานของพยาบาลฝ่ายรักษาพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ด้านสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานทั้ง ๘ งาน ไม่แตกต่างกัน คือ งานสุขศึกษา งานโภชนาการ งานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและการจัดหาน้ำสะอาด งานอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค งานควบคุมป้องกันโรคในท้องถิ่น งานรักษาพยาบาลโรคง่าย ๆ ที่พบบ่อยในท้องถิ่น และงานจัดหายาที่จำเป็นไว้ใช้ในหมู่บ้าน"

๒. บทบาทของพยาบาลวิชาชีพฝ่ายรักษาพยาบาลระหว่างโรงพยาบาลชุมชนขนาด ๖๐ ๓๐ และ ๑๐ เตียง ด้านการให้บริการงานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและการจัดหาน้ำสะอาด งานรักษาพยาบาลโรคง่าย ๆ ที่พบบ่อยในท้องถิ่น และงานจัดหายาที่จำเป็นไว้ใช้ในหมู่บ้าน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสนองสมมติฐานการวิจัยที่ว่า "บทบาทพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุขมูลฐาน ไม่แตกต่างกันใน ๓ งาน คือ งานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและการจัดหาน้ำสะอาด งานรักษาพยาบาลโรคง่าย ๆ ที่พบบ่อยในท้องถิ่น และงานจัดหายาที่จำเป็นไว้ใช้ในหมู่บ้าน" ส่วนบทบาทพยาบาลวิชาชีพด้านการให้บริการงานสุขศึกษา งานโภชนาการ งานอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค งานควบคุมป้องกันโรคในท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สนองสมมติฐานการวิจัยที่ว่า "บทบาทพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุขมูลฐาน ไม่แตกต่างกันใน ๕ งาน คือ งานสุขศึกษา งานโภชนาการ งานอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค และงานควบคุมป้องกันโรคในท้องถิ่น"

๓. บทบาทของพยาบาลวิชาชีพฝ่ายส่งเสริมสุขภาพระหว่างโรงพยาบาลชุมชนขนาด ๖๐ ๓๐ และ ๑๐ เตียง มีบทบาทด้านการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานทั้ง ๘ งาน ไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสนองสมมติฐานการวิจัยที่ว่า "บทบาทพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุขมูลฐานตามการรายงานของพยาบาลฝ่ายส่งเสริมสุขภาพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ด้านการสนับสนุนงานสาธารณสุขมูลฐานทั้ง ๘ งาน ไม่แตกต่างกัน คือ งานสุขศึกษา งานโภชนาการ งานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและการจัดหาน้ำสะอาด งานอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค งานรักษาพยาบาลโรคง่าย ๆ ที่พบบ่อยในท้องถิ่น และงานจัดหายาที่จำเป็นไว้ใช้ในหมู่บ้าน"

๔. บทบาทของพยาบาลวิชาชีพฝ่ายส่งเสริมสุขภาพ ระหว่างพยาบาลชุมชนขนาด ๖๐, ๓๐ และ ๑๐ เตียง มีบทบาทด้านการให้บริการงานโภชนาการ งานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและการจัดหา น้ำสะอาด งานอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค งานรักษา พยาบาลโรคง่าย ๆ ที่พบบ่อยในท้องถิ่น และงานจัดหายาที่จำเป็นไว้ใช้ในหมู่บ้าน ไม่แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งสนองสมมติฐานการวิจัยที่ว่า "บทบาทพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุขมูลฐานไม่แตกต่างกันใน ๖ งาน คือ งานโภชนาการ งานสุขาภิบาลสิ่งแวดล้อมและการจัดหา น้ำสะอาด งานอนามัยแม่และเด็กและการวางแผนครอบครัว งานสร้างเสริมภูมิคุ้มกันโรค งานรักษา พยาบาลโรคง่าย ๆ ที่พบบ่อยในท้องถิ่น และงานจัดหายาที่จำเป็นไว้ใช้ในหมู่บ้าน" ส่วนบทบาท พยาบาลวิชาชีพด้านการให้บริการงานสุขศึกษา งานควบคุมป้องกันโรคในท้องถิ่น แตกต่างกันอย่างมี นัยสำคัญที่ระดับ .๐๕ ซึ่งไม่สนองสมมติฐานการวิจัยที่ว่า "บทบาทพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุข มูลฐานไม่แตกต่างกันใน ๒ งาน คือ งานสุขศึกษา และงานควบคุมป้องกันโรคในท้องถิ่น"

ศูนย์วิทยพัชกร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis title ROLES OF PROFESSIONAL NURSES IN PRIMARY HEALTH CARE
AS REPORTED BY THE NURSES WORKING IN COMMUNITY
HOSPITALS THE SOUTHERN REGION

Name Mrs. Wasana Lerwitworapong

Thesis advisor Assistant Professor Nopharatana Bhlāpibul

Department Nursing Education

Academic year 1983

Abstract

The purposes of this research were to study the role of professional nurses in primary health care, both the providing service and supportive aspects, in the eight elements which are health education, promotion of food supply and proper nutrition, an adequate supply of safe water and basic sanitation, maternal and child health care including family planning, immunization, prevention and control of locally endemic diseases, appropriate treatment of common diseases and injuries and provision of essential drugs as reported by the professional nurses working in community hospital in the southern region of Thailand.

The samples of this study was stratified and selected systematically from the 60, 30 and 10 capacity-bed community hospitals in the southern region of Thailand. There are 115 professional nurses used as a sample.

The questionnaire was developed by the researcher in accordance with Ministry of Public Health, Community Hospitals' manual. Then, The pre-test was carried out for a content validity.

The data was analyzed by using various statistical methods, there are percentage, arithmetic means, Standard deviation and F-test.

The Major Finding:

1. There was no statistically significant difference in the supportive role of professional nurses working in nursing service area among the 60, 30 and 10 capacity-bed hospitals in all 8 element of primary health care at the .05 level. The hypothesis: "there is no difference in supportive role of professional nurses working in nursing service area among the 60, 30 and 10 capacity-bed hospitals in the 8 elements, which are: health education, promotion of food supply and proper nutrition, an adequate supply of safe water and basic sanitation, maternal and child health care including family planning, immunization, prevention and control of locally endemic diseases, appropriate treatment of common diseases and injuries and provision of essential drugs as reported by the professional nurses working in community hospitals," was retained.

2. There was no statistically significant difference in service role of professional nurses working in nursing service area among the 60, 30 and 10 capacity-bed hospitals in 3 elements, which are: an adequate supply of safe water and basic sanitation appropriate treatment of common diseases and injuries and provision of essential drugs at the .05 level. The hypothesis: "there is no difference in the service role of professional nurses working in nursing service area among the 60, 30 and 10 capacity-bed hospitals in 3 elements which are: an adequate supply of safe water and basic sanitation appropriate treatment of common diseases and injuries and provision of essential drugs," was retained. But there was statistically significant difference in service role of professional nurses working in nursing service area

2

among 60, 30 and 10 capacity-bed hospital in 5 elements, which are: health education, promotion of food supply and proper nutrition, maternal and child health care including family planning, immunization and prevention and control of locally endemic diseases at the .05 level. Therefore, the hypothesis: "there is no difference in service role of professional nurses working in nursing service area among the 60, 30 and 10 capacity-bed hospital in 5 elements, which are: health education, promotion of food supply and proper nutrition, maternal and child health care including family planning, immunization and prevention and control of locally endemic diseases;" was not retained.

3. There was no statistically significant difference in the supportive role of professional nurses working in health promotion area among the 60, 30 and 10 capacity-bed hospitals in all 8 elements at the .05 level. The hypothesis "There is no difference insupportive role of professional nurses working in health promotion area among 60, .30 and 10 capacity-bed hospitals in 8 elements, which are: health education, promotion of food supply and proper nutrition, an adequate supply of safe water and basic sanitation, maternal and child health care including family planning, immunization, prevention and control of locally endemic diseases, appropriate treatment of common diseases and injuries and provision of essential drugs;" was retained.

4. There was no statistically significant difference in the service role of professional nurses working in health promotion area among the 60, 30 and 10 capacity-bed hospitals in 6 elements, which are: promotion of food supply and proper nutrition, an adequate supply of safe water and basic sanitation, maternal and child health care including family planning, immunization, appropriate treatment of common diseases and injuries and provision of essential drugs at the .05 level.

The hypothesis: "there is no difference in service role of professional nurses working in health promotion area among 60, 30 and 10 capacity-bed hospitals in 6 elements, which are: promotion of food supply and proper nutrition, an adequate supply of safe water and basic sanitation, maternal and child health care including family planning, immunization, appropriate treatment of common diseases and injuries and provision of essential drugs," was retained. But there was statistically significant difference in service role of professional nurses working in health promotion area among 60, 30 and 10 capacity-bed hospital in 2 elements which are: health education and prevention and control of locally endemic diseases at the .05 level. Therefore, the hypothesis: "there is no difference in service role of professional nurses working in health promotion area among 60, 30 and 10 capacity-bed hospitals in 2 elements, which are: health education and prevention and control of locally endemic diseases," was not retained.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ นพรัตน์ ผลาพิบูลย์ อาจารย์ผู้ควบคุมการวิจัย ที่กรุณาให้คำแนะนำ และแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ในการเขียนวิทยานิพนธ์ ขอกราบขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ ประคอง กรรณสูต ที่ได้กรุณาแนะนำวิธีการใช้และการบรรยายผลทางสถิติให้จนเป็นที่เรียบร้อย

ขอกราบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ได้ตรวจสอบ ให้คำแนะนำ ในการสร้างแบบสอบถาม และขอกราบขอบพระคุณหัวหน้าฝ่ายรักษาพยาบาล ตลอดจนพยาบาลทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบและส่งคืนแบบสอบถาม

นอกจากนี้ ผู้เขียนขอขอบพระคุณ อาจารย์กรองจิต วาทีสาธกกิจ อาจารย์อังคณา สรียาภรณ์ และทุก ๆ ท่านที่ได้ให้ความร่วมมือช่วยเหลือในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

วาสนา เลอวิทย์วรพงศ์

ศูนย์วิทยพัทยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
กิตติกรรมประกาศ	ข
สารบัญ	ฅ
สารบัญตาราง	ฉ
บทที่	

๑ บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	๑
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	๕
ปัญหาของการวิจัย	๖
สมมติฐานของการวิจัย	๘
ขอบเขตของการวิจัย	๑๐
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย	๑๐
ข้อตกลงเบื้องต้นของการวิจัย	๑๑
ความจำกัดของการวิจัย	๑๑
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย	๑๑

๒. วรรณคดีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

๓. วิธีดำเนินการวิจัยและการรวบรวมข้อมูล

กลุ่มตัวอย่างประชากร	๕๑
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	๕๑
การหาความตรงตามเนื้อหา	๕๒
การเก็บรวบรวมข้อมูล	๕๔
การวิเคราะห์ข้อมูลและสถิติที่ใช้	๕๕

สารบัญ (ต่อ)

บทที่

หน้า

๔. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	๕๘
๕. สรุปผล อภิปราย และข้อเสนอแนะ	๗๖
บรรณานุกรม	๘๔
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก.	๑๐๑
ภาคผนวก ข.	๑๐๗
ภาคผนวก ค.	๑๓๙
ประวัติผู้เขียน	๑๕๘

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
๑	ร้อยละของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนแต่ละขนาด จำแนกตามกลุ่มอายุ ๕๘
๒	ร้อยละของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลแต่ละขนาดจำแนก ตามสถานภาพการสมรส ๖๐
๓	ร้อยละของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนแต่ละขนาด จำแนกตามตำแหน่งการทำงาน ๖๑
๔	ร้อยละของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนแต่ละขนาด จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ๖๑
๕	ร้อยละของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนแต่ละขนาด จำแนกตามคุณวุฒิสองสุดที่ได้รับ ๖๒
๖	อัตราส่วนของพยาบาลต่อโรงพยาบาลชุมชนแต่ละขนาด ๖๓
๗	ร้อยละของพยาบาลวิชาชีพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนแต่ละขนาด จำแนกตามระยะเวลาที่เริ่มดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐาน ๖๓
๘	ร้อยละของพยาบาลวิชาชีพที่ดำเนินงานสาธารณสุขมูลฐานโดยใช้อาสาสมัคร ในเขตพื้นที่รับผิดชอบ ๖๔
๘	ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทพยาบาลวิชาชีพด้านการสนับสนุน และการให้บริการในงานสาธารณสุขมูลฐานทั้ง ๘ งาน ๖๕
๑๐	ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุข มูลฐาน ด้านการสนับสนุนทั้ง ๘ งาน จำแนกตามฝ่ายการทำงาน ๖๖
๑๑	ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทพยาบาลวิชาชีพในงานสาธารณสุข มูลฐาน ด้านการให้บริการทั้ง ๘ งาน จำแนกตามฝ่ายการทำงาน ๖๗

ตารางที่

๑๒	ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทพยาบาลวิชาชีพระดับ หัวหน้าฝ่าย ในงานสาธารณสุขมูลฐาน ด้านการสนับสนุน และการให้บริการ ทั้ง ๘ งาน	๖๘
๑๓	ค่าคะแนนเฉลี่ยและส่วน เบี่ยงเบนมาตรฐานของบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ระดับ ประจำการ ในงานสาธารณสุขมูลฐาน ด้านการสนับสนุน และการให้บริการ ทั้ง ๘ งาน	๖๙
๑๔	ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเอฟเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย ของบทบาทพยาบาลวิชาชีพฝ่ายรักษาพยาบาลที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ขนาดต่าง ๆ ด้านการสนับสนุนงานแต่ละงานทั้ง ๘ งาน	๗๐
๑๕	ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าเอฟเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย รวมทั้งความแตกต่างระหว่างผู้นำหนักของการทำงานในบทบาทพยาบาลวิชาชีพ ฝ่ายรักษาพยาบาล ที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชนขนาดต่าง ๆ ด้านการให้ บริการงานแต่ละงานทั้ง ๘ งาน	๗๑
๑๖	ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าเอฟเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย ของบทบาทพยาบาลวิชาชีพฝ่ายส่งเสริมสุขภาพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ขนาดต่าง ๆ ด้านการสนับสนุนงานแต่ละงานทั้ง ๘ งาน	๗๓
๑๗	ค่าคะแนนเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและค่าเอฟเปรียบเทียบค่าคะแนนเฉลี่ย ของบทบาทพยาบาลวิชาชีพฝ่ายส่งเสริมสุขภาพที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลชุมชน ขนาดต่าง ๆ ด้านการให้บริการงานแต่ละงานทั้ง ๘ งาน	๗๔